

Pünkösdi a Szentírásban

Az Újszövetség gyülekezetének ünnepi rendje az őszövetségi ünnepi rendet követte, de az ünnepeket Jézus Krisztus áldozatára és váltságára nézve ünnepelte. **3. oldal**

A szeretet nyelve

A „nyelv” nem mindig a beszédet jelenti. Gondolatainkat, érzéseinket, mondanivalónkat nemcsak beszéddel, hanem egész lényünkkel is ki tudjuk fejezni. **4. oldal**

Egység Amerikában is?

A Kárpát-medencei magyar református anyaegyházak példáján felbuzdulva egységesülési folyamat indult az Amerikában élő magyar reformátusok életében is. **7. oldal**

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2014. JÚNIUS XXV. ÉVFOLYAM 12. SZÁM

IHLETŐ LÉLEK

A kedves olvasó azt gondolná, hogy e pünkösdi bevezető cikk egy költő ihletett költeményének elemzéséről szól – a cím megfogalmazása szerint. Lehetne az is, mert a Szentlélek erejében és ihlető jelenlétében hívő verselőben fogan a szép költemény. De ezennel a Szentlélek egyetemesebb ihletéséről szeretnék bizonyosságot tenni.

Gondoljunk arra, hogy az első Pünkösdkor az apostolok és az őket hallgató sokaság olyan képességekkel lett felruházva, amely nem fakadhatott csak természetes neveletésükből, esetleg tanulásuk vagy egyéb képzésük következményeként. Nemcsak a mennyei dolgok megértése vált közös kincsükké, hanem az egymás megértésének képessége is. Ezt követően már nem tehettek mást, minthogy egész életüket a Szentlélek boldog rabságában éltek.

Ennek tanúsága és tanulsága feljön a mába, gyönyörű prédikációk hangzanak el az akkori eseményekről. De ez alkalommal nem a szószekek Lélek ihlette bizonyosságtételeiről szeretnék szólni, hanem a Léleknek a mindennapi életvitelünkre gyakorolt ihlető hatásáról, vagy annak hiányáról egyházi és azon kívüli térben.

Arról szólnék, ami lelketlenül teszi a Pünkösdt, az emberi kapcsolatokat, és ami hiányzik a robotossá, időzavarossá és pihenés nélkülivé vált életvitelünkből. (2. oldal)

BÁTORÍTÁS RIADALMAS IDŐKBEN

Krisztus Jézus a másik Pártfogó ígéreteket ezeket mondja: „Bizony, bizony mondom néktek: aki hisz én bennem, azokat a cselekedeteket, amelyeket én teszek, szintén megteszi, sőt ezeknél nagyobbakat is tesz” (Jn 14,12).

Nem véletlenül fordul elő a fenti mondatban háromszor is a tenni ige. Az sem elhanyagolható, hogy éppen Krisztus cselekedetére vonatkozóan hallatszik a tevékenykedésre buzdító felhívás. Határozott életviteli javaslatot fogalmaz meg Krisztus, amely a Szentlélek jelenlétében csodákat fog világra hozni.

Krisztus látja a tanítványok megbénuló lelkesedését, amely az Ő elmenetelével, köz-

vetlen vezetésének szüneteltetésével magyarázható. Biztatja őket a másik Pártfogó érkezésével. Ugyanakkor, ez a biztató szó nem jut el kellő mélységben mindenkihez. Lesznek közöttük, akik máris visszatérnének a halász-hálókhöz, a földekre, talán a vámszedő asztalokhoz is. Ha nincs közöttük a cselekvő és utasító Krisztus, szakadozni látszik a lelki körödés, amely elengedhetetlenül szükséges, és a szolgálatot nemesíti. Lássuk be, máig terjedő gond ez az istentelenedő világban, az egyháziasságában elerőtlenedő társadalomban, valamint a lelkieket hanyagul kezelő egyetemenél. (2. oldal)

IHLETŐ LÉLEK

(folytatás az 1. oldalról)

Ha a pünkösdi Lélek küldetésének az a lényege, hogy az emberek életében az isteni jelenlétet mindenkor biztosítsa, akkor annak át kellene hatnia hétköznapi tevékenységünkre. Mit látunk? Megromlott a kommunikáció egymás között a kommunikáció századában. Miért? Mert az ihlető Lélekről nem veszünk tudomást. Mert a „communio” ugyan közösséget jelent, de nem a Lélek ihletésében építjük azt, csak látszat-közösségünk van egymással és Istennel, felszínes és érdekből való, mely nélkülözi a szentséges égi tűz jelenlétét. Jöjj, teremtő Lélek, taníts felebarátról és ellenségéből közösséget építeni!

Gondolatainkat és érzéseinket hordozó és kifejező beszédünk romlása mind arról győz meg, hogy elhagytuk a Lélek ihletését, és már csak a létfenntartáshoz szükséges, leépített, elektronizált (kutyukba züllesztett) szókincsünk maradt. Számúztuk a szép beszéd embert ékesítő, társat megtartó, vigasztaló és simogató, sebeket szép szóval gyógyító lelki ihletését. Jöjj, teremtő Lélek, taníts édes anyanyelvünkhöz visszatérni!

A jó erkölcs, a szépérezék, a személyiség fejlesztésének eszközeül teremtette Isten a művészeteket, az ihletett alkotásokat. A képi megjelenítés sokféle lehetősége gyakran téved eredeti céljával ellenkező útra. A vérontás és erőszak, az életellenes és idegtépő film vagy reklám a felismerhetetlenségig torzíja az emberek gondolkodását és ösztöneit. A zene erejébe, ritmusába és színtelenségébe költözött ördögi erő romba dönti az emberek szelídekléségét, mely ismertté kellene tegye a teremtményt. A Lélek erejének hiánya torzítja azt, aminek épp az lenne a rendeltetése, hogy formáljon és ne deformáljon. Jöjj, teremtő Lélek, ihlesd az alkotót, és tedd munkatársadd!

Az egyházban Pünkösdt ünnepelő, frissen konfirmált sereg, és azoknak háza népe, viszi-e magával a Lélek ihletését a most kiteljesedő krisztusi életére? Vagy ünnep teltével lesznek ők is, mint az ünnep-telen nép, csupa elfásultság, csupa sodródás az árral, csupa vég nélküli harc a „disznófejű nagyúrral”? Lelketlen pünkösödök az ilyen ünnepek, mert csak hagyományval vannak tele, csak látszat a külső szépség, nincs mi tartóssá tegye belülről. Jöjj, teremtő Lélek, próbáld meg velünk ebben az esztendőben is! Önts ki ránk erőt, hogy legyőzzük a sivárságát ennek az életnek! Légy ihletője a tűzben formálódó, megújuló életünknek! Úgy legyen!

VERES KOVÁCS ATTILA

BÁTORÍTÁS RIADALMAS IDŐKBEN

(folytatás az 1. oldalról)

Ha nincs közvetlen ellenőrzés Isten részéről, ha nincs jelen Krisztus, akkor szabad felületessé válni, majd engedetlenné válni, végül önhatalmúan élni a világot. Országok háborújának, csoportok csatájának, egyének ütközésének fejlődéstörténete bizonyítja, hogy miként történik az Isten megtagadása, Krisztus megkerülése, vagy az egyház félreállítása.

Ne áltassuk magunkat azzal, hogy nem tudjuk szomorú sorsunk okát. Egyértelmű, hogy Isten tagadása oka a Haza, Nemzet, Nép elhagyásának. Krisztus megkerülése vezet a család, szomszéd, felebarát cserbenhagyásához. Az egyéni élet minden konfliktusa, kudarc és bukása az egyházi közösség mint ott-hont jelentő fészek elárulásában keresendő. Önmagunk becsapása tovább tarthatatlan!

Krisztus úgy gyógyítja a megsebzett lelkű tanítványokat, hogy saját korát és az utókort is ámulatba ejtő cselekedeteiről úgy szól, mint amelyeket ezentúl ők fognak teljesíteni. Hatalmas szeretetből fakadó biztatás ez, és mi már tudjuk, hogy ebből a szeretetből az a teljesítő erő is felszabadul, amely jézusi cselekedetekre képesíti a Krisztusban hívó embert. Az Apostolok cselekedetei megörökíti azokat a tetteket, amelyek az engedelmesen cselekvő volt tanítványok teljesítményeként maradtak követhető példaként reánk.

Eljött az ideje annak is, hogy bátran szóljunk a Krisztus Jézusban történő cselekedetek mai eredményeiről. Vajon a pokol erőivel kacérkodó, felelőtlen embert ki fékezheti meg, amikor az orvostudomány is közel került korlátaihoz a szenvedélyek között haldokló ember

esetében? A szegénységben vergődő milliók közé ki viszi el a kenyeret és az evangéliumot? Kire számíthat a nemzet, ha épített örökségét, kenyértermő szülőföldjét alig tudja védelmezni, vagy már mint elveszetteknek nyomát keresi?

Az idézett ige sokkal messzebbre visz bennünket a pünkösdi várakozás kérdésekkel teli idején. Krisztus nem kevesebbet állít, mint azt, hogy aki hisz őbenne, az ő cselekedeteitől nagyobbakat is tesz. Jézus Krisztus hisz az emberben, megbízik benne.

Önmagában is ámulatra készítő ez a kijelentés, de ha jobban megvizsgáljuk a hátteret, akkor vesszük tudomásul előrelátásának nagyságát. Isten Fia látja az időben előre haladó ember egyre nagyobb lehetőségeit, kísértéseit, útvesztőit, elbukásait, kínlásait és megannyi civilizációs gondját. Nagyobbakat fognak majd tenni a későbbi tanítványok! Látunk kell, ezek a nagyobb kérdések nem maradtak el, ezekre azonban a nagyobb megoldásokkal egyelőre tartozunk.

Tartozásunkat ezen a téren Krisztus figyelemztetése nyomán enyhíthetjük. Ez így szól: „aki hisz énbenem!” Csak az, aki Krisztusban hisz, és nem önmagában, nem hatalmokban, nem erőkből, hanem Isten egyszülött Fiában, Megváltónkban, a Pártfogó ígérőjében. Akik hisznek Krisztus Jézusban, nagyobb erőt nyernek tőle, hogy nagyobb feladatokat végezzenek, hogy több szolgálattal dolgozzanak Isten nagyobb dicsőségére.

A Szentlélek megérkezett, elődeinket támogatta, velünk marad, és utódainkat is áldani fogja. Ünnepeljük az Atyával és a Fiával egyenlő örök Istent teljes szívvel és hálaadással!

CSÜRY ISTVÁN püspök

PÜNKÖSD A SZENTÍRÁSBAN

Az Újszövetség gyülekezetének ünnepi rendje az ószövetségi ünnepi rendet követte, de az ünnepeket Jézus Krisztus áldozatára és váltóságára nézve ünnepelte.

A LÉLEKNEK IS MEGVANNAK A MAGA GYÜMÖLCSEI

Pünkösöd az Ószövetségben az aratást lezáró hálaünnep volt. A Páska ünnepének másnapján tartották a kovásztalan kenyerek ünnepét, amely az árpa aratásának kezdetét jelentette (április). Ettől a naptól számítva hét héten keresztül tartott az aratás ideje Izraelben, és az ötvenedik napon a búzaaratással teljesedett ki és zárult le. Innen kapta az ünnep görög elnevezését (pentekosztész – ötvenedik), míg az Ószövetség héber megnevezése (sávuot) a hetes periódusra utal, a Talmud (Biblián kívüli papi tanítás) pedig egyszerűen „zárásnak” nevezi.

A hálaadáshoz szorosan hozzátartozott az Istentől kapott javak másokkal való megosztá-

sa. A gabonamezők szélét nem volt szabad learatni, sem az elhullott gabonafejeket felszedni (3Móz 23,22), hogy a szegények és a jövevények részesüljenek abban.

Később az aratás feletti öröm kifejezése mellett arról is megemlékeztek, hogy Isten a Sion hegyén átadta népének a Tízparancsolatot. A jeruzsálemi templom lerombolása után (Kr. u. 70) a Törvényadás ünnepének jelentősége megnőtt, és átvette annak összetartó szerepét.

Jézus is használja az aratás képét, amikor tanítványait olyan aratásra hívja el, amelyben az örökéletre gyűjthetnek gyümölcsöt (Jn 4,35-38). Ez az aratás Jézus feltámadásával kezdődött és Szentlélek kitöltésével és munkájával folytatódik. A Pünkösöd tehát a Szentlélek gyümölcseinek, és így az Egyház születésének mint a Lélek első gyümölcseinek az ünnepe is!

Szentlélek kitöltése és az Anyaszentegyház megszületése tehát nem véletlenül esett sávuot ünnepére. Istennek gondja volt arra, hogy Jeruzsálemben a szokásosnál nagyobb tömeg gyűljön össze az ünnep okán, és mindnyájan szem- és fültanúi legyenek a tanítványok aratásba való beállításának. Pál apostol ugyanezt fogalmazza meg, amikor ezt mondja: „Első zszenge a Krisztus; azután akik a Krisztuséi, az ő előjvetelekor” (1Kor 15,23), Pünkösdkor és azután.

TOKÁR SÁNDOR

PELÁGIUSZ ÉS AUGUSZTINUSZ VITÁJA

Az Isten kegyelméből, Szentlélek munkájának hatására újjászülető ember élete gyökeresen megváltozik. A korai középkorban vérré menő vita folyt az ember szabad akaratával kapcsolatban.

Pelágus (350?–431) ír származású szerzetes volt, aki szigorú askéta (önmegtartóztató) életmódjával tekintélyt szerzett egész Rómában. Az „örök város” feslett népét az erkölcsösség útjára próbálta terelni azzal, hogy meggyőzi őket: minden ember, tehát ők is képesek a jóra.

Szerzetesként azt tanította, hogy mivel a bűnhöz emberi hozzájárulás is szükséges, ezért ha az hiányzik (tehát elég erős az akarat), akkor az ember a bűneset után is képes nem vétkezni. Az eredendő bűn nem öröklődik, csak a bűnre való hajlamot jelenti, aminek a szilárd emberi jellem ellenszegülhet, Isten kegyelme pedig külső segítség ennek elérésében.

Először Augustinus (354–430) egyházatya emelte fel szavát Pelágus tanai ellen. Felismerte ugyanis a gondolatmenet veszélyét, mert az oda vezet, hogy az ember Krisztus nélkül, önjerejéből is elérheti az üdvösséget. A Római levelet tanulmányozva megértette, hogy az ember mindig a rosszat választja (legjobb akarata ellenére is), ezért az üdvösséghez elengedhetetlen

Isten kegyelme, nem elég tehát a szabad emberi akarat. Tanításában az ember négy állapotát különböztette meg: a bűneset előtt az ember tudott nem vétkezni (posse non peccare), de aztán a bűneset után már nem tud nem vétkezni (non posse non peccare), amíg Krisztus megváltását el nem fogadja. A keresztség eltörli ugyan a bűnt, de a hajlamot nem, ezért a Lélektől újjászületett ember ismét tud vétkezni és nem vétkezni (posse peccare et non peccare), míg végül a megdicsőülés után végre nem lesz majd képes vétkezni (non posse peccare).

Pelágus tanítását ugyan elítélték, de Augustinusztól is elhatárolódtak, mert úgy vélték, hogy ezzel az embernek nem is kell a jóra törekednie, elég pusztán Isten kegyelmére hagyatkoznia.

A kérdést mai napig nem sikerült dűlőre juttatni.

TOKÁR SÁNDOR

A NYELVEKEN SZÓLÁS

Pünkösöd napján, a Szentlélek kitöltését követően az apostolok „nyelveken szólása” okozta a legnagyobb döbbenetet – alighanem önmaguk számára is. Az Újszövetség három megközelítésben beszél a görög nyelven glosszolóliának nevezett jelenségről.

A pünkösdi nyelvcsoda ezek közül a legismertebb, mely idegen nyelven való beszédet jelent (ApCsel 2,1-4), amikor az apostolokat az ünnepre Jeruzsálemben összerereglett diaszpóra-zsidóság saját nyelvjárásban hallotta megszólalni. Isten ilyen figyelmet felkeltő, a fültanúk számára megmagyarázhatatlan, és azóta is egyedülálló módot használt felüzenetének átadására.

A korai egyházban viszont létezett másfajta glosszolólia is. Ezt a nyelvet azonban senki sem értette. Pál apostol a lelki ajándékok közé sorolja, a gyógyítás és a prófétálás karizmája után. A pogány vallásokban is ismert volt ez a fajta extatikus, elragadtatott állapotban való megnyilvánulás. Az apostol véleménye szerint a nyelveken való szólás egyfajta figyelmeztető jel a hitetlenek számára, ellentétben a prófétálás adományával, amely a hívők hitét erősíti (1Kor 14,22). Éppen ezért csak úgy látja helyét és értelmét a keresztyén közösségben, ha azt valaki más a hallgatóságból később építő jelleggel megmagyarázza!

A harmadik előfordulása az ún. Lélek-keresztség nevet kapta. Amikor Pál apostol Efézusba érkezett, kiderült, hogy az ottani keresztyén gyülekezetben még csak a Keresztelő János hirdette megtérés-keresztségét ismerték. Ezt kiigazítandó Pál „a Jézus nevében rájuk vetette kezét”, és rájuk is kitöltetett a Szentlélek ereje, melynek bizonyítékául ők is elkezdtek nyelveken szólni és prófétálni (ApCsel 19,1-6). A történet szerint tehát a nyelveken szólást a Lélek kitöltésének megcáfolhatatlan bizonyítékaként ismerték el.

A 20. században az ún. pünkösdisták vagy karizmatikus mozgalmakban kaptak kiemelkedő, egyenesen kitüntetett szerepet az érthetetlen nyelveken szólók, annak ellenére, hogy Pál apostol a Szeretet Himnuszában (1Kor 13) is arról tanít, hogy a glosszolólia ajándéka idővel meg fog szűnni, amint az egyház történetéből való nyomtalan eltűnése is bizonyítja.

TISZTA BESZÉD, FÉL EGÉSZSÉG

Gyermeük tiszta beszédéért aggódó szülők sok esetben tanácsstalanok: mit tehetnek, ha a gyermek nem ejti tisztán a hangokat? Meddig nem gond és mikor kellene szakemberhez fordulni? Hogyan segíthetik otthon a tiszta hangképzést?

Következzen néhány általános tanács Kiss Gy. Zsófia logopédustól arra vonatkozóan, hogy hogyan segíthet a szülő abban, hogy szépen alakuljon gyermeke beszéde.

Már újszülött kortól kezdve beszéljünk lassabban és artikuláltabban gyermekünkkel. Fontos, hogy lássa az arcunkat is. Szájmozgás megfigyelése sokat segíthet neki a későbbi utánzásban. Mindig meséljük el, hogy éppen mi fog történni vele, de ügyeljünk arra is, hogy ne beszéljünk túl sokat sem a gyermekekhez, mert a túlzott szóáradat is zavart okozhat.

A mesélés, mondókázás, verselés szintén egyszerű nyelvfelkészítő gyakorlat. A háttérzaj, tévé, rádió kizárása nagyban hozzájárulhat a hangok tiszta ejtéséhez. A felesleges és zavaró zajok kikiktatásával könnyebben eligazodik a csöppség a hangok között.

Figyeljünk oda a hosszan elhúzódó hurutos megbetegedésekre. Ne engedjük, hogy heteken, hónapokon keresztül náthás hangja, horkolása legyen a gyermeknek. Tanácsos fül-orr-gégész, audiológus megkeresése.

Nem is gondolnánk, milyen sokat segít a „tükör előtti bohóckodás”. Arcizmok mozgatása, grimaszolás, eltúlzott artikuláció, csettintés, nyelvnújítás... jól átmozgatják a beszédszerveket és segítenek a beszéd ügyesítésében. Nem jó, ha sokat javítgatjuk a gyermek beszédét, mert ez beszédfélelemhez vezethet. Ha nagyon hibásan ejt egy-egy szót, akkor ismételtessük előtte. Ilyenkor önmagukat is igyekeznek kijavítani a beszélő tanuló.

Előfordul, hogy például az „r” hang képzése iskolakezddésig várat magára. Játsszunk, beszéljünk sokat gyermekeinkkel, de semmit nem szabad erőltetnünk. A kritikus 2-3 éves korban még sok minden szépen rendeződik magától. És akinek nincs szüksége fejlesztésre, annak valóban az kell, hogy a maga sajátos tempójában tudja megélni beszéde fejlődési lépcsőfokait.

A SZERETET NYELVE

A „nyelv” nem mindig a beszédet jelenti. Gondolatainkat, érzéseinket, mondanivalónkat nem csak beszéddel, hanem egész lényünkkel, magaviseletünkkel is közöljük a környezetünkben élőkkel.

A kommunikáció határozza meg kapcsolataink minőségét illetve fejlődését. Akkor is kommunikálunk, ha nem beszélünk, illetve ha nem is akarunk kommunikálni. A hallgatás, a hangszín, a testtartás, az arckifejezés, gesztusaink a tudatos és tudattalan közlés eszközei. Ezek alapjaiban formálják kapcsolatainkat. Alapvető és magától értetődőnek tűnő „apróságok”, melyeket éppen ezért sokszor figyelmen kívül hagyunk. Saját kapcsolataink érdekében is jó, ha odafigyelünk ezekre, és igyekszünk elkerülni az amúgy is könnyen előforduló félreértéseket.

Sok esetben bántó félreértést okoz a személyiségek különbözősége, illetve az, hogy más módon kommunikálunk. A szeretet, ragaszkodás kifejezésének a beszéden túl számtalan módja van. Ilyen lehet a társ felé irányuló figyelem, együtt töltött intenzív idő, ajándékozás, érintés, ölelés. És ha ezek a módok eltérnek egymástól, előfordulhat, hogy a felek nem veszik észre társuk feléjük irányuló szeretetmegnyilvánulásait. Kölcsönösen hanyagolva érzik magukat.

Fontos figyelni szavaink hitelességére is. Mert amikor a kimondott szó és az azt követő

SOKFÉLEKÉPPEN ELMONDHATÓ

tettek nincsenek összhangban egymással, sőt ellentétesek, nem éppen a jó irányba fejlesztjük párunkkal, gyermekeinkkel meglévő kapcsolatainkat.

Zavart okozhat az is, ha egy közvetítőn keresztül üzenünk egymásnak, illetve ha a párok a köztük lévő konfliktust nem egymással, hanem egy harmadikkal (barát, szülő) beszélnek meg, vagy éppen általuk akarnak valamit megüzenni a másiknak. Az ilyen közeli kapcsolat bevonása azért nagyon káros, mert nem csak félreértések sorára ad alkalmat, hanem mert így kiszolgáltatják egymást is, és ez árt a kapcsolatnak. Mindezek akadályozzák az intim kapcsolat kialakulását, a konfliktusok igazi megoldást.

Legyünk nyíltak, őszinték, egyértelműek és hitelesek egymással szemben. A szeretet nyelve ez, melyet csak gyakorlás útján sajátíthatunk el. De ez minden ember számára érthető világnyelv, és a türelem a kulcsa.

GHITEA-SZABÓ JÓZSEF-LEVENTE

AZ IDEGEN NYELVEK TANULÁSA

Korábban vagy később kezdjen el nyelvet tanulni a gyermek? Szakemberek tapasztalatai alapján úgy tűnik, hogy a korai nyelvtanulás az eredményesebb.

szót?” Gyakori érvként jelenik meg, hogy az idegen nyelv tanulása az anyanyelv elsajátításának a rovására mehet. Ez nem feltétlenül állja meg helyét, hiszen aki megtanul egy második nyelvet, szövegben, helyesebben beszél anyanyelvét is, hiszen az általános nyelvi, gondolkodási készségei fejlettebbek lesznek azokkal szemben, akik csak egy nyelvet ismernek.

Ha a kisgyermek megszeretnek egy idegen nyelvet, sokkal könnyebben fognak a későbbiekben megbirkózni egy-egy idegen nyelv megtanulásával. Az óvodások és kisiskolások hangképzésének a kifejlődése még nem zárult le, ezért tudnak ebben a korban könnyebben elsajátítani a magyartól eltérő hangokat és intonációkat is.

Óvodás- és kisiskolás korban az idegen nyelv rögzülése az anyanyelv elsajátításának rendje szerint történik. Kicsinyeink tudatában könnyedén rögzülnek az idegen nyelv szavai, illetve bizonyos mélységig a nyelvtani szabályok is. Arról nem is beszélve, hogy ebben a korban a gyermek bátran beszél az idegen nyelven. Nincs benne az a felnőtt félelem, hogy „mi van, ha rosszul ejtek ki egy-egy

A korai nyelvtanulás tempója lassabb, mint a későbbi időszakban, de a készségek szempontjából meghatározó az időtényező. A gyermekkorban megtanult idegen nyelv mentes az akcentusoktól. A korai idegen nyelv-fejlesztés fő jellemzője, hogy a gyermek korának megfelelő értelmes játékba ágyazottan jelenik meg. Ilyen tevékenység lehet az ének, zene, tánc, mesemondás, hiszen a ritmus, a mozgás, a rím élményt okoznak a kicsinyek számára. Ezek az élmények pedig kapcsolják a gyermek értelmét és az illető nyelv között.

Adjuk meg gyermekeinknek az esélyegyenlőség lehetőségét egy második nyelv elsajátításával, hisz ezzel is lelki gazdagságukat, lehetőségeiknek kiszélesítését szolgáljuk.

G-SZABÓ

SZILÁGYI DOMOKOS SZAVALÓVERSENY BATIZON

Közel kilencven diák vett részt a hatodik alkalommal megszervezett Szilágyi Domokos egyházmegyei szintű szavalóversenyen.

A szombat délelőtt kezdődő istentiszteleten Kánya Zsolt Attila egyházkerületi ifjúsági előadó hirdette Isten ígését a kis Sámuelről, aki hallotta az Úr szavát, ezért válaszolt így: szólj, Uram, mert hallja a te szolgád. Arra kérte szolgatársait, tanárokat, pedagógusokat, nevelőket, hogy nyitogassák a gyermekek lelkét, szívét, fülét, hogy az evilági zajban tudjanak elcsendesülni, és egy kis többletmunkával lelki- leg, szellemileg is gazdagodni.

Kovács Sándor esperes köszöntésében folytatta az igehirdető gondolatait, felhívva a figyelmet édes magyar anyanyelvünk őrzésére. Nagy Szabolcs, a rendezvény fővédnöke, azokra a református magyar értékekre mutatott rá, amelyek meghatározzák élete mindennapjait.

Király Lajos egyházmegyei főjegyző, házigazda batizi lelképásztor üdvözlő szavaiban megköszönte a támogatóknak és a tanerőknek, valamint a lelképásztoroknak, felkészítőknak, hogy az egyre nagyobb gyermekserveget megmozgató szavalóverseny mellé álltak. Továbbá elmondta, hogy Szilágyi Domokos poeta doctus, azaz művészetét tudományos alapoossággal

ismerő költő volt. Álarcnélkülisége, egyedisége a mai fiataloknak is vonzó és példamutató. A lelképásztor, utalva Kálvin János halálának 450 éves évfordulójára, megjegyezte: a kálvinizmus Szilágyi költészetére is nagy hatással bírt.

Ezután a versmondóknak összesen két szabadon választott verset kellett mondaniuk, melyek közül az egyik Szilágyi Domokostól, a másik pedig a magyar irodalom istenes versei közül való volt. A zsűri tagjai, akiknek évről évre nehezebb dolguk van, a következőek voltak: Szilágyi Éva, a Szatmárnémeti Református Gimnázium igazgatónöje, András Gyula színművész, Barbara Beáta pszichológus, Gaál Gyula színművész, Kereskényi Sándor irodalomtörténész, muzeológus, Kovács-Széles Andrea tanítónő, Lovász Erzsébet tanár, Méhes Katalin színművész és Dr. Vass Zoltán orvos.

A több korcsoportra osztott mezőnyből mindenki jutalommal tért haza, még az előkészítő osztályban tanulók is könyvet és oklevelet kaptak!

RÁCZ ERVIN

LELKI ÚTRAVALÓ AZ ESPERESTŐL

Az érettségi és a ballagás közeledtével Kovács Sándor, a Szatmári Református Egyházmegye esperese a Szatmárnémeti Református Gimnázium tizenkettedikes végzős diákjaival találkozott az esperesi hivatal tanácstermében.

Az egyházi előjáró mindegyik osztályt külön-külön fogadta, buzdítva őket a józsuéi biztattással: csak légy bátor és erős! Mindegyik diákot megkérdezte arról, hogy milyen családi körülmények között él, milyenek talála a gimnáziumban eltöltött éveket, mit változtatna az iskola rendszerén, mit tenne másképp, ha vissza lehetne forgatni az időt, és milyen tervei vannak a jövőre nézve.

Nagyon jó hangulatú és őszinte beszélgetések alakultak ki, ahol a diákok elmondták, hogy ha újból iskolát kellene választani, akkor is a Refibe mennének, mert családias a han-

gulat, mert jó csapatra lettek, és mert Isten vezetését is érezték az évek hosszú során.

Esperes úr reményét fejezte ki, hogy a diákok sok igehirdetést hallottak, ami az élet ösvényeit járva eszükbe fog jutni a megpróbáltatások idején, és akkor is, ha minden rendben megy, mert egy-egy ige a legváratlanabb pillanatokban is megerősít. Végül pedig újra elhangzott az örök biztatás: a templom ajtaja mindegyikük számára nyitva áll!

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Nagykárolyi Református Egyházmegyébe kebelezett 303 lelket számláló Érendrédi Református Egyházközség Presbitériuma pályázatot hirdet a megüresedett lelkészi állásra.

Lélekszám: 303.

Temploma: felújítás alatt.

Lelkészi lakás: 3 szoba, konyha, fürdőszoba *mind ez központi fűtéssel ellátva*. Rendelkezésre áll még pince, garázs és 30 ár kert gyümölcsössel, 30 szántóföld.

Iskola: I-IV. osztályos iskola helyben, I-VIII. osztályos iskola Irinyben (6 km), I-XII. osztály Nagykárolyban (25 km)

Az egyházközség saját ravatalozóval rendelkezik.

Lelkészi javadalmazás: besorolás szerint.

A lelkészi állásra minden lelképásztor jelentkezhet, aki az első és második lelkészképzés vizsgáival, valamint felszentelési igazolással rendelkezik, továbbá nincsen fegyelmi eljárás alatt.

Jelentkezni lehet: **2014. június 22-ig** a Nagykárolyi Református Egyházmegye Esperesi Hivatalánál.

Postacím: Protopopiatul Reformat Carei, 445100 Carei, str. Rákóczi Ferenc nr. 18., jud. Satu Mare. Telefon: 0261-865706 vagy 0745-775342.

Nagyvárad, 2014. május 22.

CSÜRY ISTVÁN
püspök

FARKAS ZSOLT
előadótanácsos

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A Nagyvárad-velencei gyülekezet ezúton mond köszönetet a tűzkárosult család, nevezetesen Mezei András és Viola nevében az anyagi támogatásért a Bihari Egyházmegyébe kebelezett következő gyülekezeteknek: Fugyi, Fugyivásárhely, Kisnyégerfalva, Mezőbaj, Nagyvárad-Velence, Tamáshida.

„*Hívj segítségül engem a nyomorúság idején! Én megszabadítalak és te dicsőítesz engem.*” (Zsolt 50,15)

A SZERETET NYELVÉT MINDENKI ÉRTI!

Megkapó az a jelenet a pünkösdi történetből, amikor Péter igehirdetésére háromezer ember megtér, ráadásul minden ember, különböző népcsoportokból, megérti az igehirdetést. Fantasztikus!

Bárcsak én is úgy tudnék prédikálni, mint ez az együgyű halász! – gondolhatja a frissen végzett teológus.

Aztán, amikor nagy lendülettel felkészül a világ legjobb prédikációjával, lehet, hogy szomorúan tapasztalja: kevesen jöttek el az alkalomra, egy páran el is szunyókáltak az Ige „játékony” hatásaként... Hát ezekért az emberekért tanultam én annyit? Ezért koptattam én a padot éveken keresztül? Ezért áldoztam én annyit? Pedig minden igehirdetés eléri valahol a célját!

Több mint tíz éve, amikor teológusként szórványtalálkozót szerveztünk, sok kicsi gyülekezet tagjai töltöttek meg színiültig egy mezőségi templomot. Áldott emlékü Csiha Kálmán püspök úr prédikált. A templom padjaiban ült 20 fiatal amerikai legény is, akik voltaképpen segíteni jöttek a szórványmissziót, de inkább kirándultak a vadkeleten.

Aki hallotta már Csiha püspök urat prédikálni, az tudja, hogy szelíd, szívhez szóló beszédét senki sem úszta meg sírás nélkül. Először a nők padsora ázott könnyben el, aztán előbb-utóbb mindenki elkezdett könnyezni.

Persze az amerikai fiatalok sem maradtak ki! Teljesen meglepődtem azon, amikor őket is könnyezni láttam, pedig semmit sem értettek a prédikációból. A szeretet nyelvét mindenki érti, ekkor bizonyosodott be ez először előttem!

Lehet, hogy a gyerekek nem mindig értik a templomban a prédikációt, de a szeretet nyelvét még ők is megértik!

RÁCZ ERVIN

TUJTAD-E, HOGY...

- a május elsejére virradó éjszaka állítottak májusfát, ezeket a fákat sokfelé pünkösdkor bontották le;
- a középkor óta ismert szokás, hogy ekkor ügyességi versenyen (tuskócipelés, karikába dobás) kiválasztották a megfelelő legényt, aki később a többieket vezethette, továbbá a pünkösdi király minden lakodalomba, mulatságra, ünnepségre hivatalos volt;
- már kora hajnalban az ablakokba vagy a ház kerítés-lécei közé tűznek zöld ágakat, virágokat, különösen a lányos házakat díszítették fel a fiúk virággal.

ANNÁCSKA TÖRTÉNETEI – A KIRÁNDULÁS

Véget ért az iskola, végre megkezdődött a vakáció. Utolsó kicsengetés volt péntek délelőtt, és a gyerekek boldogan futottak iskolatáskájukkal hazafelé. Az iskolaudvar elcsendesedett, az utcát pedig zaj verte fel. Mindenki lázasan tervezte, hogy mihez fog kezdeni azzal a sok idővel a vakációban.

Annácska is hazament. Anya nem volt otthon, mert dolgozott. Annácska pedig boldogan dobta le a táskáját, és egyszerre akart labdázni, babázni, strandra menni, és nagymamát meglátogatni.

Egyszer csak vendég érkezett. Vanda volt az, Annácska legjobb barátja.

– Annácska, gyere velem, a vallásórás csoport kirándulni megy!

– Megyek, csak írok pár szót anyának, hogy tudja, hova mentem.

A két barát a vallásórás csoporttal az erdő szélére kirándult. Sokat játszottak, labdáztak, örültek a vakációnak. Majd tüzet raktak, és szalonnát sütöttek. Miután megették a sült szalonnát, a vallásánár néni csendre intett mindenkit. Tudták, hogy most közös beszélgetés következik.

– Látjátok, milyen szépen ég a tűz? – kérdezte.

– Igen! – kiáltották kórusban a gyerekek.

– Milyen a tűz szerintetek? – kérdezte, s a gyerekek egymás szavába vágva válaszoltak.

– Forró, piros, éget, melegít, megsüti a szalonnát, sőt a kezed is, ha hozzáérsz, elégeti a fát.

– Milyen ünnep jut eszünkbe a tűzről? – kérdezett tovább.

– A pünkösdi! – felelte Katica.

– Miért? – kérdezte a vallásánár néni.

– Mert pünkösdkor tüzes nyelvek szálltak a tanítványokra – mondta Annácska.

– Vajon miért pont tűz jelképében szállt alá a Szentlélek? – jött az újabb kérdés.

– Mert a Szentlélek tüze kiegészíti a rossz gondolatokat az emberek szívéből – hangzott a fiúk közül a válasz.

BULYÁKI KITTY RAJZA

– Ki mondta? – vallásánár néni nem látta, ki válaszolt.

– Pisti volt – szölt Annácska.

– Pisti nagyon ügyesen fogalmazta meg. Akit megperzsel a Szentlélek tüze, az jó emberre válik! – hangzott tovább a tanítás.

– De hát, ha megperzsel, az fáj! – mondta Vanda.

– Fáj bizony, de a lelket is perzselheti a Lélek tüze, ami fáj ugyan, amíg tisztít, de utána már nagyon jó érzés! A tanítványok erről beszéltek az embereknek Pünkösdkor. Hogy jó emberré válhatnak. És tovább adták a Szentlelket, hogy mindenki örülhessen.

A gyerekek sok fát tettek a tűzre. Nézték, ahogy ég, és arról beszélgettek, milyen jó, hogy van Szentlélek, aki jobba tesz minket. Magunktól nem szokott sikerülni.

Te gondolkoztál már azon, hogyan lehetnél jobb?

KURTA-TÓTOS BEÁTA

KÉZIMUNKA

Színezd ki a pünkösdi történetet bemutató rajzot!

EGYSÉG AMERIKÁBAN IS?

A Kárpát-medencei magyar református anyaegyházak példáján felbuzdulva egységesülési folyamat indult az Amerikában élő magyar reformátusok életében is. A két tengerentúli egyház közeledéséről Szabó Sándort, az Amerikai Magyar Református Egyház püspökét a debreceni Református Egység Fesztiválon kérdeztük.

A REFORMÁTUS EGYHÁZ SZÁMÁRA MÉG AMERIKÁBAN IS CSAK AZ EGYSÉGBEN LEHET A JÖVŐ

– Bár a magyar reformátusság egységét ünnepeljük Debrecenben, Amerikában még mindig két magyar református egyház van. Hol tart közöttük az egységesülési folyamat?

– A két amerikai magyar református közösség különállása közel egy évszázadra tekint vissza, de ennek nem feltétlenül csak negatív olvasata van. Végig jó kapcsolat volt a két egyház között, teológiai meggyőződésünk is azonos, a különbség pusztán az adminisztráció területén jelent meg az életünkben. A gyülekezetekben a kezdetektől fogva élt a vágy, hogy szervezetenként is újra egyek lehessünk, de az egyházi vezetők vagy a lelkipásztorok szintjén valamilyen módon mindig elakadtak az erre irányuló kezdeményezések.

– Legújabbban hogy került napirendre a kérdés?

– A két egyház püspöke vendégként mindig ott van a másik egyháztest zsinati ülésén, és amikor 2006-ban megválasztottak erre a tisztségre, a gyűléseken elmondott köszöntőimben mindig kitértem az egység kérdésére is,

Az Amerikai Egyesült Államok területén száz esztendeje két magyar ajkú református egyház szolgál: az egyik a független Amerikai Magyar Református Egyház, a másik az angol nyelvű Krisztus Egyesült Egyháza (UCC) részeként működő Kálvin Egyházkerület. Az előbbinek harmincnegyeztől az elmúlt években alakult hét missziói –, az utóbbinak harminc gyülekezete van. Az Amerikai Magyar Református egyház tavaly csatlakozott az egységes Magyar Református Egyházhoz.

sürgöztetve azt. Sokáig nem érkezett válasz, míg tavalyelőtt év végén végre kedvező visszhangra találtam. Azóta a két egyház vezetői kétháromhavonta tanácskoznak egymással az egység kérdéseiről, legutóbb éppen múlt héten találkoztunk. Szükség van a minél szorosabb összefogásra, mert fogyatkozó közösségként együtt talán tovább megmaradhatunk. A Kálvin Egyházkerület különösen érzi ezt, hiszen az UCC-n belül kisebbséget képvisel nemcsak nyelvi szempontból, de egy fontos társadalmi kérdésben is. Az amerikai testvérek ugyanis elfogadják a homoszexuális párok házasságát és a homoszexuális lelkipásztorok felszentelését is. Ez a liberális felfogás a magyar egyházrész számára elfogadhatatlan. Ennek ellenére persze ellenzői is vannak a magyar egységesülési folyamatnak: vannak, akik inkább az UCC-n belül maradnának, mert az amerikai egyház kedvező anyagi feltételeket biztosít magyar lelkipásztorainak is.

– Milyen eredményei vannak eddig a megindult folyamatnak?

– A közeledésben bátorít minket, és utat mutat nekünk a Magyar Református Egyház is, amiért nagyon hálásak vagyunk. Reméljük, hogy mielőbb, talán már a jövő év elején közös zsinatot tarthatunk, de terveink között szerepel egy közös lelkészsképzési bizottság felállítása, valamint már idén egy közös újság kiadása is. Már most sokkal közelebb kerültünk egymáshoz, mint eddig bármikor, és ez rendkívül pozitívan hat mindkét amerikai magyar egyház szolgálatára. Biztos vagyok abban, hogy a megkezdett folyamat most már nem visszafordítható.

KISS SÁNDOR – REFORMATUS.HU

LELKIPÁSZTOR A VILÁGBAN

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület *A lelkipásztor mint...* címmel lelkésztoábbképzőt szervez szeptember 22–24. között, a lelkipásztori lét néhány fontos kérdéskörét érintő témában.

A lelkipásztorról alkotott kép mind a társadalom egészében, mind az egyházban nagyon széles skálán mozog. A hetente egyszer prédikáló, majd semmit sem tevőtől, a szüntelenül munkálkodó szellemi-lelki munkásig, a tudóstól a gazdálkodóig, a talán mindenre képes és mindent tudó lelkipásztor képe él a köztudatban.

Sajátságos kérdés ugyanakkor az olykor megértett, máskor félreértett lelkipásztori lét, pedig a lelkipásztor is ember, méghozzá értő, érző, gondolkodó, alkotó és munkálkodó ember! Bármilyen furcsán hangozzék is, de a lelkipásztornak a köz mellett van magánélete is. A lelkésztoábbképző tanulmányi napok a lelkipásztori lét néhány kérdéséről járják körül hiteles és elismert szakemberekkel, nem a teljesség igényével, de a lelkipásztori lét jobb megértésének vágyával.

Kiemelt témákra figyel a rendezvény, előadásokkal, kiscsoportos megbeszélésekkel, azonnali visszajelzésekkel, végig párbeszédet folytatva.

A következő előadásokra várják a lelkipásztorokat:

- A korszerű lelkipásztor továbbképzéséről – dr. Fazakas Sándor teológiai professor, Debrecen
- A lelkipásztor lelke – dr. Balogh Klára pásztorálpszichológus, Debrecen
- A lelkipásztor mint menedzser(?) – dr. Fruttus István Levente, pszichológus, egyetemi docens
- A pénz uralja a világot, de ki uralja a pénzt? – Teológiai és világi pénzügyekkel Jézustól, Kálvinon át napjainkig – dr. Békefy Lajos teológus, író, szerkesztő, Magyarország
- A lelkipásztor mint pénz-ügyes – Ballai Zoltán lelkipásztor, Kolozsvár
- A lelkipásztor mint vállalkozó – Filep Ferenc lelkipásztor, Árpád
- A lelkipásztor mint homo (párt)politicus – pódiumbeszélgetés Batta István felvidéki lelkipásztorral
- A lelkipásztor mint tudós ember – dr. Gaál Botond teológiai professor, akadémikus, Debrecen
- A lelkipásztor mint korszerű igehirdető – dr. Kiss Jenő teológiai professor, Kolozsvár

ÉVFORDULÓ

NAGY ISTVÁN (1861–1939)

75 éve, 1939. június 16-án hunyt el Nagy István református lelkész, egyházi író. Mezőbajon született, Nagyszalontán, Mezőtúron és Debrecenben végezte tanulmányait. Segédlelkész illetve vallás-tanár volt: Bojton, Karcagon, Darvason, Kismarján és Nagyváradon. Lelkész volt Harasztoson, Kémeren, végül nyugdíjazásáig Kisújszállason (1906–1937). Művei között a kálvinizmusról, a pietizmusról, utolsó gyülekezete történetéről írott könyv, imakönyv és konfirmációi kézikönyv is volt.

RÉVÉSZ IMRE ifj. (1889–1967)

125 éve, 1889. június 30-án született ifj. Révész Imre egyháztörténész, kolozsvári és debreceni teológiai tanár, tiszántúli református püspök (1938–49), id. Révész

Imre egyházjogász unokája, Révész Kálmán püspök fia. A kolozsvári *Református Szemle*, a debreceni *Hit és Élet* c. lapok szerkesztője, az új református énekeskönyv kiadásának irányítója (1948). Átfogó egyháztörténeti munkái mellett a magyar reformáció, Kálvin János és a kálvinizmus témakörében jelentek meg művei.

JOHAN HERMAN BAVINCK (1895–1964)

50 éve, 1964. június 23-án hunyt el Johan Herman Bavinck holland református teológus és misszionárius, Herman Bavinck dogmatikus unokaöccse. 1919-től kisebb megszakítással két évtizeden át Indonéziában volt misszionárius, hazatérve a kampeni és amszterdami egyetemeken tanít missziológiát és gyakorlati teológiát. A valláspszichológia, a középkori és keleti misztika is érdeklődési területei közé tartozott. Főműve a *Bevezetés a misszió tudományába* (1954).

REFORMÁTUS LELKÉSZKÓRUSOK HANGVERSENYE

A Nagyvárad-olaszi református templomban rendezték meg a református lelkészek hangversenyét a Festum Varadinum keretében.

A nagyszabású zenei rendezvényen hat romániai református egyházmegye képviseltette magát. Az esemény áhítattal kezdődött: Csűry István, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke hirdetett ígét, aki a Jób könyvéből vett ígérés alapján hangsúlyozta: „bármilyen helyzetbe kerülj, a gonosz felé ne fordulj”. A továbbiakban a püspök kiemelte, hogy az éneklő bizonyosságtétel tartalma Isten szeretete, vagyis az őszinte hittel előadott éneklés valójában Isten dicsőségét szolgálja.

Az áhítat után vette kezdetét maga a hangverseny, amely immár a második ilyen jellegű találkozó, ugyanis egy évvel korábban Demeter János lelképásztor kezdeményezésére Szászrégenben szervezték meg az első református lelkészkarusok hangversenyét.

Elsőként a Marosi Református Egyházmegye lelkészeinek férfikara lépett az Űrsztala

és a szószék között elhelyezett dobogóra, és adott elő Bíró Jenő karvezető vezetésével hat kórusművet, majd a Nagyenyedi Egyházmegye képviselőjében Boros Erzsébet népdalénekes következett, aki két egyházi népéneket, illetve kalotaszegi népdalcsoportot adott elő.

A Protestáns Teológiai Intézet vegyes kara Benkő Tímea vezetésével több kórusművet hoztak el erre a találkozóra, akiket a Protestáns Teológiai Intézet férfi kara követett, majd a Szatmári Református Egyházmegye lelkészkarusa következett Higyed Gyöngyi irányításával.

Végezetül a rendezvény házigazdája, a Bihar Református Egyházmegye Vox Pastoris lelkészkarusa lépett fel Lukács Angéla Pirooska irányításával.

A kórusok fellépése után Berkesi Sándor karnagy vezényletével az egyházmegyék összesített kórusa adta elő a 66. zoltárfeldolgozást, Ádám Jenő: *Krisztusom, nélkülöd*, és Berkesi Sándor: *A világ Megváltója a Király* című kórusművét.

VIATOR

AZ ÉNEK HARMÓNIAJÁVAL ELMONDOTT ÍGE IS KIVÁLTKEPPEN VALÓ LELEKIPÁSZTORI SZOLGÁLAT

FRICSKA

Egy ökumenikus egyházi találkozón egy fiatal ember valahogy úgy ül le az asztalhoz, hogy egy rabbi és egy református lelképásztor közé kerül. Az egész ünnepi ebéd alatt hetet-havat összehord az egyháztörténelemtől, a Szentírásról, a politikáról és bármiről, ami éppen csak eszébe jut. Az ebéd végén aztán valahogy fel akarja tenni a koronát az eszmefuttatásaira, és lelkesen megjegyzi:

– Hát ez csodálatos! Egy rabbi és egy lelképásztor között ülök. Olyan ez nekem, mintha az Ószövetség és az Újszövetség között ülnék!

– Az már így igaz, kedves fiatalember – jegyezte meg a rabbi –, mert az Ószövetség és az Újszövetség között rendszerint egy üres lap van...

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221 - 0323
Megjelenik kéthetente. Ára 1,50 lei.

Szerkesztőbizottság: Ghitea-Szabó József-Levente, Kurta-Tótlós Beáta, Oroszi Kálmán, Rácz Ervin, Tokár Sándor, Wagner Erik.
Felelős szerkesztő: Visky István. **Tördelőszerkesztő:** Petrikó Ildikó. **Szerkesztőség:** 410001 Nagyvárad, Moscovei (Szilágyi Dezső) u. 14. sz. Tel.: 0726-242824, 0259-416067. E-mail: harangszo.ujzag@gmail.com. Honlap: www.kiralyhagomellek.ro. Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szenczi Kertész Ábrahám Nyomdájában. **Felelős vezető:** Wagner Erik. A lap terjesztése a lelkési hivatalokon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.